

"UKRAINIAN LABOR NEWS"

Printed and published tri-weekly by the Workers and Farmers Publishing Association, Limited, a joint stock company, incorporated under the laws of Manitoba, at its head office and place of business, at the corner of Pritchard Avenue and McGregor Street in the City of Winnipeg, Manitoba.

Subscription per year \$4.00

Telephone: 51 465

"УКРАЇНСЬКІ РОБІТНИЧІ ВІСТІ"

газета для робочого класу — виходить три рази на тиждень: у вівторок, четвер і суботу.

Видав. Робітничо-Фармерське Видавниче Товариство, інкорпороване в Манітобі. Редакція, адміністрація і друкарня містяться в Укр. Риб. Домі, на риб. вулиці. Причард і Макгрегор, у Вінніпегу, Манітоба.

Передплата на рік \$4.00

Адреса:

UKRAINIAN LABOR NEWS

Cor. Pritchard Ave. and McGregor St., Winnipeg, Man., Canada.

ПЕРЕКЛАВ "АЗБУКУ КОМУНІЗМУ".

Поганих інформаторів мають різні протиробітничі організації та їх лідери серед своїх українських побратимів в Канаді. Користи від тих інформаторів, як від бика молока. І ті самі інформатори в додаток ще й такі пошколюють, що на шпальтах власних газет викривають свою глупоту.

В "Канадійському Українці" з 25. червня читаємо, що якийсь Абрам Касгрейн виступив 7. червня в Монреалі на з'їзді католицької жіночої ліги й повідомив, що в Канаді "діти чужинського походження, що перешли бути католиками, учаться являю комунізму від большевицьких учителів".

Абрам Касгрейн "знає про це добре", бо минулої зими він відбув подорож по Канаді й достойно про це доповідав. Навіть про число шкіл і дітей, що до них вчаються — доповідав: "є около 40 тих революційних шкіл, до яких ходять около 2,000 дітей і число їх стало зростає".

Найстрашніше якраз те, що "число їх стало зростає". Ну, а чого в тих школах навчають? Неймовірних страхіт — навчають. А яких в тих школах підручників вживають? А якої страшиної азбуки в тих школах вчать? В тих школах вчать... "Азбуку Комунизму".

Чули, ви читачу, про таку "азбуку" для дитячих шкіл? Написали її спеціально українською мовою для чужинських початкових шкіл (для дітей першої класи) Бухарін і Преображенський, Росіє. Знаменита "азбука". Жаль тільки, що видана вона лише в українській мові.

Але Касгрейн заявляє, що "Минулого року я переклав офіційну большевицьку книжку, уложени для ужитку учителів та агітаторів. Вона називається "Азбука Комунизму" і є надрукована в українській мові та є в продаж в Монреалі".

Уявіть, тепер собі, скільки то праці доклав даремнісінько Касгрейн, щоб перекласти з української мови на англійську "Азбуку Комунизму". Певно українську мову мусів спеціально для цього вивчати, або оплачувати спеціальних перекладачів, може своїх таки інформаторів. А вистарчило-б було тільки звернутися до якоїбудь англійської робітничої друкарні й купити ту саму "Азбуку Комунизму" в англійській мові. І азбука ця видана не для малих чужинських дітей, навіть не для великих дітей типу йолупутих інформаторів Касгрейна. Видана вона для людей розумних, очитаних, для робітництва, щоб освідомлялося класово.

Що вже дивуватися, що десь там в таухоми румунському містечку суддя наказав сігуранці арештувати Карла Маркса за написання "Комуністичного Маніфесту", що йому приніс його також добровільний поборник перекладач, коли в культурному осередку Канади конвенція католицької жіночої ліги, вислухавши доклад Касгрейна про страшу "азбуку" — ухвалила резолюцію "щоб правительство позамикало большевицькі школи в Канаді й депортувало учителів".

Ні, в такий спосіб "большевицький небезпечі" не зарадиш й суспільства нещася. Краще було-б для населення Канади, коли-б уряд зважав умовий стан тих людей, що уважають "Азбуку Комунизму" — азбукою для чужинських дитячих шкіл та депортував їх хоч на якийсь час до... Брендону.

РЕАКЦІЙНІ РОБІТНИЧІ ЛІДЕРИ НА ДОПОМОГУ КАПІТАЛІСТАМ.

В Англії, де консервативний уряд Болдвина веде наступ на організоване в трейд-юніях робітництво, реакційні лідери з цих трейд-юній рушили на допомогу уряду. Вони розпочинають кампанію за зорганізуванням нового Трейд-Юнійного Конгресу, що несеб нічого спільного з політикою, ні з Партиєю Праці. На чолі цього руху стоїть Френк Годжес, бувши секретар міжнародної майнерської федерації. Будучи сам Англієцем, він так руководив тою міжнародною майнерською федерацією, що вона не тільки не дала ніякої фінансової піддержки страйкувавшим минулого року англійським майнерам, але ще й допустив, що майнери Франції, Німеччини, Бельгії, Польщі, що належать до тієї федерації, добували вугіль, постанали його до Англії та в такий спосіб допомогли англійським капіталістам здолати страйк майнерів.

Нині англійська капіталістична преса дуже радіє, що Годжес починає кампанію за розбиттям англійських трейд-юній. Це дуже тепер на руку капіталістам. Їх преса доказує вже, що трейд-юнійні лідери занедбують робітничі справи, віддаючись політиці та дбаючи лише про міністерські крісла.

З розпочаттям кампанії Годжеса, капіталістична преса розпочала новий атак на провідників англійських майнерів А. Дж. Кука. Як на візирі, що політика шкідлива для трейд-юній, капіталістична преса вказує, що колишній завіздорювач юній, провідником якої є "райт-гонорейба" Дж. Г. Томас, мав у своїй касі коло п'ять мільйонів доларів, а тепер немає нічого та ще й членство її дуже зменшилося.

Це правда. Тільки капіталістична преса забула сказати, яку політику провадив і провадить цей "райт-гонорейба". Томас був міністром для колоній в уряді МекДоналда. Томас найбільше спричинився до розбиття генерального страйку минулого року, з плачем благаючи робітників вернутись до праці без ніякої угоди. Тому то його юній найбільше потерпіла, бо пани викидали завіздорювачів з роботи без ніякого опору з боку Томаса. А наслідок був той, що членство масово почало покидати юнію. Якого чорта робітник належав до юнії, коли та юнія не вшановується за ним, як капіталіст викидає його з роботи?

Що-ж до політики, то політика політиці не рівна. Коли провадити політику на руку капіталістам, то така політика шкідлива робітництву. І навпаки, можна й треба провадити таку

політику, яка була-б на шкоду визискувачам, а на користь робітникам. Тоді робітничі організації стоятимуть на висоті свого завдання, не тратитимуть членів і матимуть гроші.

Не брати путі в руки тільки тому, що нею бють організованих робітників, це значить лишити її на стало в руках катів. Ні, вирвати пугу з рук катів та їх агентів і обернути її проти них — ось яка повинна бути політика робітників.

ЧОРТОВЕ КОЛЕСО.

"... Ні, одна тільки є правда, це правда нещастя до старого світа. Одина". М. Горький.

Цей ноці спіймав я англійське радіо... з Лондону. Напочатку свистіло, скрипіло і тайними шифрами, а потім прилетіла музика божевільного темпу — останнього танцю Європи.

Лондон веселиться. Лейдіс плещуть нігирським танцюристам, лорди будять заснулу кров вимираючих аристократичних родин. Лондон по ефіру кричить на цілий світ:

— Гало!... Нам весело! Гало, ми пніємо у фокстроті!

В Китаю в той час ранок. На вулицях Шангаю вилазять з-під своїх возів рикши (китайські робітники, що заміняють собою коней); 3 англійського панцирника в ранніх проміннях сонця блищать холодним вогнем тяжкі ший гармат.

Зітхає порт. До вулиць на великі океанські пароплави біжать китайські "куай" (робітники-вантажники). Вони носять на своїх спинах пакунки з опієм. Видаюють на китайську землю отруту для своєї нації, чортячий наркотик.

Десь в темних притонах китайських вулиць на нарах лежать білі люди, з затверділими губами, їх пальці на руках розчепірені й витягнені...

Скільки людей в Китаю курять опієм? Скільки? Десять літ назад статистика казала: від 30 до 40 процент населення.

Англіські капіталісти сміються в газетах і заперівають світ, що опієм в Китаю вживає лише від 3 до 4 проценти населення.

Коли в Лондоні танцюють фокстрот — в Китаю в той час ранок. Гудки фабричні на чужинських концесіях будять тоді китайських робітників до праці за шкідливо чаю й за солену рибу.

Лондон по радіо: — Гало!... Гало, ми пніємо! Розуміється, не від опію.

Вирощують опієм Індуси. Англіські капіталісти продають опієм Китайцям... Торговлю цю в Китаю охороняють гармати військових пароплавів.

Нинішній ранок приніс в англійські банки багато нових фунтів стерлінгів. Вони поливають з Шангаю до Лондону Лейдіс будуть складати величезні посяги й купувати гарних женихів та казати:

— Нам весело. Нам дуже весело... Ми танцюємо.

На британському острові мільйони маси пролетаріату придушені "демократичним" режимом консервативного уряду й новими проти-трейд-юнійніми законами.

Парламент проектує ще новіші закони. Буржуазія спритно й хитро купує робітничих лідерів.

МекДоналд ізидь до лордів на обід в подарованому йому мільйонером автомобілі.

В робітничих дільничих сумно. Там глухо й темно. Там накопичується ненависть... але нині імперіалізм святкує перемогу.

Чому-ж Лондоні не кричати-б:

— Гало, гало! Нам весело! Нам дуже весело! Ми танцюємо!...

Я довго слухав лондонське радіо, аж поки не почув: "На добраніч".

Над Темзою ніч і туман. Лондон засипає. А Китай встає — бо коли в Лондоні кажуть "на добраніч", тоді в Китаю встають... А в Індії на опіюмових плантаціях мільйони кольорових рабів пражать на сонці...

Свистять гайки наглядачів... А банки підраховують нові мільйони.

А над шестою частиною земної кулі в той час сходить ранній п'ятираменна зоря й пригладує всім, всім, що світлонок волі близько.

За Н. Позовієм підпис

Волієць.

КОНФЕРЕНЦІЯ В СПРАВІ УСТАЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО ПРАВОПИСУ.

Конференція в справі усталення українського правопису закінчила 3. червня в Харкові свою роботу.

Останнє засідання конференції розглянуло пропозиції спеціально обраної комісії, що мала додати підсумки ріжних змін до проекту правопису, звести розбіжні думки в окремих питаннях, погодити окремі протиріччя, що виникли в процесі дебатов на конференції.

Зараз ще не можна подати більш-менш вичерпуючого огляду всіх постанов конференції, бо немає ще остаточної їх редакції, але слід вказати на ті принципи постанови, що їх останнє засідання ухвалило.

Постанови ці торкаються перерішення попередніх ухвал в найбільш дискусійних питаннях.

Як і раніш повідомлялося, в процесі своєї роботи, конференція ухвалила викинути з українського алфавіту апостроф й запровадити нові літери для звуків "дж", "дз". Така постанова мала за собою випадкову більшість; на останньому засіданні конференції було порушено питання про перегляд постанов.

Що до апострофу — ухвалено було його викинути.

Потім пішло багато ріжних винятків і кінець-кінцем багато слів знову пропонувався до апострофу. Ці винятки настільки ускладнювали справу, що виник сумнів в доцільності попередньої постанови про скасування апострофу.

Отже конференція переглянула це питання, змінила попередню свою постанову й апостроф в українському алфавіті поки що лишився.

Далі ухвалено було запровадити нові літери для звуків "дж" і "дз". В цьому питанні було багато пропозицій, які ми-ж саме літерами передавати ці звуки. Зійшлися були на тому, що "дж" передавати латинським "J", а "дз" — "Z".

Це так само ухвалено незначною більшістю. Тим-то на останньому засіданні знову порушено питання про перегляд постанови. Мотиви для перегляду були такі: питання про аффрикати ("дж" й "дз") у нас ще досить науково обгрунтовано. Запровадження нових літер викликає багато ускладнень як технічно-друкарського характеру, так і навчального.

Це питання недостатньо обговорено в попередній дискусії. Конференція зважала ці досить поважні мотиви й переважно більшістю скасувала попередню постанову конференції. Вирішено нових літер для "дж" й "дз" не запроваджувати.

Що до 3-го кардинального питання, яке притягло до себе багато уваги підчас дискусії про український правопис і на самій конференції, а саме про "і" чи "и" в чужих словах, конференція в основному лишила на засадах проекту.

От що можна відмітити головного в роботі правописної конференції. Загалом кажучи вона дала досить багатий матеріал для президії правописної комісії.

комісії.

Президія має в як найкоротший термін систематизувати усі пропозиції конференції, остаточно його зредувати й поширити до загального вжитку український правопис, обговорений, усталений і затверджений Раднаркомом, як обов'язковий для всіх.

На своєму останньому засіданні конференція заслухала привітання від представника трудящих Закарпатської України, комуніста посла в чеському парламенті тов. Мондока Івана.

"Впорядкування українського правопису — сказав товариш Мондока, — це тільки етап на шляху культурного, а далі й політичного об'єднання українського народу під прапором вільної Української Радянської Соціалістичної Республіки. Українські трудящі маси Закарпаття на чолі з компартією в тяжкій і невпинній класовій боротьбі з капіталістичним ладом збудували до національного життя. Найкращою запорукою, що наше відродження не зупиниться на півдорозі, є те, що ми йдемо під прапором комуністичної партії. Все, що ви тут ухвалили, буде і для нас надзвичайним культурним придбанням, буде для нас зброєю в боротьбі за політичне, соціальне та національне визволення."

Від Українців Західної України виступив акад. Студинський. В своїй короткій промові він зазначив, що з моментом застосування Української Соціалістичної Радянської Республіки, Велика Україна є єдиним лемонтом для відродження української нації. "Наші піємонт, заявляє акад. Студинський, тепер тут, де пліве вільне українське слово, де кується нова українська культура. Від імени робітників пера, організованих у науковому т-ві ім. Шевченка, заявляю щирі подяку за братерську увагу, яку виявив до нас Народний Комісаріат Освіти УСРР".

Закриваючи роботу конференції з промовою виступив тов. Скрипник. "Тепер, т-во, всі питання щодо українського правопису ми вирішили, або дали відповідний напрям до їх остаточного вирішення. Протягом 10-ти днів ми провели величезну культурну роботу. Ми розв'язали питання, що його на протязі всієї історії українського народу не змогли вирішити ніякі політичні течії, що боролися за вплив на українські трудящі маси. Ми мали змогу вирішити це питання лише під керівництвом пролетаріату, що здобувши владу, застосував Українську Соціалістичну Радянську Республіку. Наслідки нашої роботи — наші постанови — мають тепер силу авторитету для суспільної думки, для наукових робітників. Вітаю вас, товариші, з закінченням одної з найважливіших і напружених робіт на шляху будівництва нової соціалістичної культури. Хай живе Українська Соціалістична Радянська Республіка. Хай живе українська культура. Хай живе об'єднання української культури на всіх українських землях під проводом пролетарської класи".

Конференція гучними оплесками вкрила промову т. Скрипника і закінчилася під спів "Інтернаціоналу" та "Заповіту".

У ПОТЯЗІ, ПІД ЛОНДОНОМ.

(Нині подаємо цікавий нарис відомого англійського робітничого журналіста-літератора Едмунда Вилмера про те, як то в часі наїзду на радянське торговельне представництво в Лондоні точилися балачки в потягах.)

Потяг, що вирушає в годині 8.15 до Лондон-Бриджу, стояв під паром. Люкомотив павів, і з нього стрічала голова машиніста, що вичікуючи-дивився на п'ятформу, де годувний кондуктор одним оком позирав на вокзального годинника, а другим — на вокзальні двері, звідки все ще вобіляло спізнє пасажирів. По вагонах сиділи вже, зручно розмістившись у кутках, гарно одягнені містери, що заглибились у читання своїх газет.

Цей потяг відходить-що-ранку в годині 8.15 із стайї Гемптон-Корт і привозить добуру вантату до англійської столиці. Спочатку в ньому завжди досить вільних місць, бо вагонні наповнюються геть пізніше. Тим-то найкращі місця раз-раз достаються "солодним" та заможним громадянам з Гемптон-Корту та суміжних стайї.

Ось промайнула здовж п'ятформи останні пасажирів й енергійно повідчинили двері в вагонах. Зелений прапорчик кондуктора майнув в повітрі і пронизливий свист звістив рушати. Потяг повільно вийшов з стайї, помаху прискорив ходу й нарешті хутко побіг, під гарним раннім сонцем, вогник від роси весняним краєвидом.

Гемптон-Корт, це дуже вишановане передмістя Лондону. Ніколи фабрична копіль не займає його неба Гемптон-Кортового. Промисловість вигнано з його терену, і запахи якихось цукерень чи миловажень не ображають його рафінованого носа. Єдине, що шукає в його чисте повітря, це — мирні, лагідні хмари диму з англійських камінів, або дозвечні романтичні хвості поїздів, що проходять залізницею.

У просторих вагонах поїзду вистискають один одному руки адвокати та поміщицькі управителі, біржові маклери та інші "фахівці" й ділки всілякі здоров'яються, як старі знайомі.

У вагоні для курців відразу поживало.

— Добридень!

— Га, добридень! Як-ся маєте?

— Дякую, дякую. А про "Аркос" чули?

— Звісно, чув. Чудово зроблено! Треба було тільки генералітет зробити.

— Оце правда, пане докторе. У мене так вражіння, що Джонсон-Гікс — людина великого хисту й має здібних людей до своїх послуг. Адже ніхто не підробить нашої поліції.

— Еге-ж. Це — найкраща поліція в цілому світі. Кінешників, наспів час, коли ці клати Росієне вилетять геть із усіма своїми манатками.

— Я взагалі не можу зрозуміти, чому уряд так довго панькався з ними. Аж 7 тон документів, і всі російською мовою. Як вам це подобається?

— А вже-ж, та ще й таємні сейфи в мурах, за шпалерами. Це-ж не аби-що.

— Там зброю теж знайшли.

— Як? Зброю теж? Невже знайшли?

— Еге-ж! Ось маєте: чорним по білому віддруковано...

— Але-ж це тільки так званий торговельне представництво. А що вже, скажіть, будь ласка, знайдуть, коли потрусять їхнє посольство?

— Ви справді маєте рацію. І чому тільки уряд зволікає? Ця розбишачка ватага ламає всі засади цивілізованих народів, а ми такі чемні, що ще цяцкаємось з ними.

— Яка знача думка про цю пропозицію з юридичного погляду, містер Шолмоделі?

— Поважний містер, що то до нього так увчливо вдалися з запитанням, кинув переглядати жмут перевязаних червоною биндою паперів, підвів голову, звільнивши трохи своє троїсте підборіддя, позирнув раз-другий і врочисто заявив:

— На мою думку, можна з теперішнього випадку в торгівстві зробити також виняток, що до повпредства: "ab uno d seoomnes" (усі вони однакові)... Урядовці королівської юстиції, певно, дістали важливі докази, з яких видно, що представники та установи ніби-то дружній держави порушують jus gentium — міжнародне право. Ми знаємо звичайних суб'єктів у їхній країні, навіщо-ж нам гадати, що вони тут поведуться краще? Тварини скрізь однакові. У таких

обставинах я певний, що тут є "argumentum ad judicium", щоб цілком скасувати дипломатичну недоторканість більшовиків.

Слухачі були надзвичайно зворушені та вдячні, переконавшись, що їхню думку поділяє, та ще в таких гідних виловах, таке світило юриспруденції.

Підчас усієї подорожі від Гемптон-Корту, повз Темз-Дітом, Сербітон, Комб-Мелден та Рейнс-Парк нові пасажирів ввесь час зміщували протиданський хор. У вагоні панувала цілковита одноставність. А якщо хтось і не цілком приставав до цих думок, то він не наважувався сказати це отверто.

У Вимблдоні з'явилися нові, але вже не такі "гарні" пасажирів. Пильно вичищений та чепко справлений одяг, високі тверді комірці та певна соромливість, з якою ці люди намагалися приховати свої пакуночки з бутербродами, виявляли в них тих урядовців та службовців, що завжди прагнуть, принаймні зовнішнім виглядом, скидатися на жителів "порядних" міських районів. Вони прихильно слухали розмов своїх соціальних, прообразів, ніколи вставляючи кілька власних, респектабельно владених зауважень.

У Гемптон-Корті безмежно панував "Таймс", цигари, печене та кави на сиданок. У Вимблдоні почали брати гру цигарки та "Дейлі Мейл" з чаєм, хлібом, маслом та мармеладом.

У Чарлфілді до вагону ввійшов, мабуть, ліберальний настрійний банківський службовець. Він перший наважився висловити деякі сумніви що до слушності урядової акції. Але обурені містери з усіх боків заходились дорікати йому.

— Ні, — заявив він, — я справді додержую тієї думки, що дипломатичні прав не можна ламати. На мій погляд, саме такі виборки тільки ще більше загострють те незадоволення, що спостерігається серед робітництва.

Приємний вигляд ідеалістичного банківського службовця спонукав якесь кількох пасажирів, що досі не наважувались щось сказати, також висловити обережні сумніви, і, поки потяг дійшов до Клепгем-Джойншен, ці ліберали перебували під натиском вобовичних консерваторів.

Натомість у Клепгем-Джойншен картина раптом змінилася. Появилось чимало нових пасажирів, що позаймали майже всі вільні місця. Якийсь широкоплечий чоловік приніс першу люльку в вагон для курців, піднісши її високо, як прапор. За ним, пройшли й інші. Сівши на місце, він нахилився в бік та витягнув із кишені складену газету.

Він узяв газету й розклав її перед собою. Це вперше з'явився в вагоні "Дейлі Геральд" (робітнича газета), згодом з'явившись ще.

Грубий, консерватор, що знайшовши багатьох прихильників у вагоні, був у гарному настрої, — нахилився та спитав:

— Ну, а що ви думаєте, друге, про це? Аж 7 тон документів, зброю, таємні сейфи, шифровані листи...

Широкоплечий позирнув із газети й відразу став до бою.

— Містер, я вам зовсім не друг. Як-що ви справді хочете знати мою думку, так от майте: це — найогидніша, найпідліша мерзота в світі.

— "Що таке?" — "Що ви кажете?" — "Це — більшовики".

— "Що ви хочете цим сказати, містер?" — накинута обурені пасажирів з усіх мій, від Гемптон-Корту до Вимблдону. Але декілька з прибулих і собі висловились, як широкоплечий.

(Кінець буде.)

700 РАДІО-АПАРАТІВ БУДЕ УСТАТКОВАНО ПО СЕЛАХ.

Радіорада України вирішила використати 300,000 карбованців, що їх виасигнував Раднарком на устаткування по селах України 700 радіо-апаратів.

Головредпертком ВУФКУ затвердив сценарій О. Борзаківського — "Дніпрелістан".